

**ПОБУДОВА АСИМПТОТИЧНИХ РОЗВ'ЯЗКІВ
СИНГУЛЯРНО ЗБУРЕНОЇ ЛІНІЙНОЇ СИСТЕМИ
ДИФЕРЕНЦІАЛЬНИХ РІВНЯНЬ
З ІРРЕГУЛЯРНОЮ ОСОБЛИВОЮ ТОЧКОЮ
У ВИПАДКУ КРАТНОГО СПЕКТРА ГРАНИЧНОЇ МАТРИЦІ**

В. П. Яковець, О. В. Головченко

Ніжин. ун-т

Україна, 16600, Ніжин Чернігівської обл., вул. Кропив'янського, 2

We construct asymptotic solutions of a singularly perturbed system of differential equations with an irregular singular point. We consider the cases where the main matrix has a multiple eigen value to which there correspond either a single or several elementary divisors of the same multiplicity. We find that, in the case of multiple elementary divisors, the corresponding asymptotic expansions can be constructed in the form of a double series with fractional powers of the parameter and the ratio of the independent variable and the parameter.

Побудовано асимптотичні розв'язки сингулярно збуреної лінійної системи диференціальних рівнянь з іррегулярною особливою точкою. Розглянуто випадки, коли головна матриця має кратне власне значення, якому відповідає один або кілька елементарних дільників однакової кратності. Встановлено, що у випадку кратних елементарних дільників відповідні асимптотичні розвинення можна побудувати у вигляді подвійних рядів за дробовими степенями параметра та відношення незалежної змінної і параметра.

1. Розглянемо систему диференціальних рівнянь

$$\varepsilon^h \frac{dz}{dx} = x^g A(x, \varepsilon) z + f(x, \varepsilon) \exp\left(\varepsilon^{-h} \frac{\theta x^{g+1}}{g+1}\right) \quad (1)$$

з іррегулярною особливою точкою $x = \infty$, де $z(x, \varepsilon)$ — шуканий n -вимірний вектор; ε — малий комплексний параметр; $\varepsilon \in \pi_\varepsilon = \{0 < |\varepsilon| < \varepsilon_0, \gamma \leq \arg \varepsilon \leq \delta\}$; x — комплексна змінна; $x \in S = \{|x| \geq a, \alpha \leq \arg x \leq \beta\}$; h і g — невід'ємні цілі числа, $h + g \geq 1$; $A(x, \varepsilon)$ — квадратна матриця n -го порядку, $f(x, \varepsilon)$ — n -вимірний вектор, які в областях S та π_ε допускають асимптотичні розвинення

$$A(x, \varepsilon) = \sum_{s=0}^{\infty} \sum_{k=0}^{\infty} \varepsilon^k x^{-s} A_{sk}, \quad (2)$$

$$f(x, \varepsilon) = \sum_{s=0}^{\infty} \sum_{k=0}^{\infty} \varepsilon^k x^{-s} f_{sk}; \quad (3)$$

θ — комплексне число.

Такі системи уперше досліджено в роботі [1], де здійснено асимптотичне розщеплення відповідної однорідної системи на підсистеми меншої розмірності. Питання побудови розв'язків системи вигляду (1) розглянуто в роботі [2] за умови простого спектра граничної матриці. Випадок кратного власного значення граничної матриці виявився значно складнішим і в даній статті розглядається вперше.

2. Розглянемо спочатку однорідну систему

$$\varepsilon^h \frac{dz}{dx} = x^g A(x, \varepsilon) z. \quad (4)$$

Будемо вважати, що матриця A_{00} має власне значення λ_0 кратності n , якому відповідає елементарний дільник такої самої кратності. Як відомо [3, с. 177], цьому власному значенню відповідає жорданів ланцюжок векторів завдовжки n , який складається з власного вектора φ_1 та $n - 1$ приєднаних векторів φ_i , $i = \overline{2, n}$, таких, що виконуються співвідношення

$$(A_{00} - \lambda_0 E) \varphi_1 = 0, \quad (5)$$

$$(A_{00} - \lambda_0 E) \varphi_i = \varphi_{i-1}, \quad i = \overline{2, n}.$$

Вектори φ_i , $i = \overline{1, n}$, визначаються неоднозначно. Цю неоднозначність згідно з [4, с. 35] можна усунути, визначивши їх за формулами

$$\varphi_i = H \varphi_{i-1}, \quad i = \overline{2, n}, \quad (6)$$

де H — напівобернена матриця до матриці $A_{00} - \lambda_0 E$. Нехай $\varphi_1 = \varphi$ — деякий фіксований власний вектор. Тоді з (6) випливає

$$\varphi_i = H^{i-1} \varphi, \quad i = \overline{1, n}. \quad (7)$$

Позначимо через φ елемент нуль-простору матриці $(A_{00} - \lambda_0 E)^*$, спряженої з $A_{00} - \lambda_0 E$, визначивши його так, щоб виконувалась рівність [4, с. 35]

$$(H^{i-1} \varphi, \psi) = \delta_{i,n}, \quad (8)$$

де $\delta_{i,j}$ — символ Кронекера, а символом $(,)$ позначено скалярний добуток в n -вимірному унітарному просторі.

Виявляється, що в цьому випадку розв'язки системи (4) можна побудувати у вигляді розвинень за дробовими степенями ε та відношенням $\frac{1}{x}$ та ε .

Справджується наступна теорема.

Теорема 1. *Нехай виконуються умови:*

1) *матриця A_{00} має власне значення λ_0 кратності n , якому відповідає елементарний дільник такої самої кратності;*

2) $\left| \frac{1}{x\varepsilon} \right| < 1;$

3) $(A_{01}\varphi, \psi) \neq 0$.

Тоді система рівнянь (4) має n частинних формальних розв'язків вигляду

$$z(x, \varepsilon) = u\left(\frac{\tau}{\varepsilon}, \mu\right) \exp\left(-\varepsilon^{-h} \int_0^{\tau} \tau^{-(g+2)} \lambda\left(\frac{\tau}{\varepsilon}, \mu\right) d\tau\right), \quad (9)$$

де $u\left(\frac{\tau}{\varepsilon}, \mu\right)$ – n -вимірний вектор, $\lambda\left(\frac{\tau}{\varepsilon}, \mu\right)$ – скалярна функція, які допускають формальні розвинення

$$u\left(\frac{\tau}{\varepsilon}, \mu\right) = \varphi + \sum_{s=0}^{\infty} \sum_{k=1}^{\infty} \left(\frac{\tau}{\varepsilon}\right)^s \mu^k u_{sk}, \quad (10)$$

$$\lambda\left(\frac{\tau}{\varepsilon}, \mu\right) = \lambda_0 + \sum_{s=0}^{\infty} \sum_{k=1}^{\infty} \left(\frac{\tau}{\varepsilon}\right)^s \mu^k \lambda_{sk}, \quad (11)$$

в яких $\tau = \frac{1}{x}$, $\mu = \sqrt[n]{\varepsilon}$.

Доведення. За допомогою підстановки $x = \frac{1}{\tau}$ зведемо систему (4) до вигляду

$$-\varepsilon^h \tau^{g+2} \frac{dz}{d\tau} = A(\tau, \varepsilon) z.$$

Підставивши в цю систему вектор (9) і поклавши $\tilde{\tau} = \frac{\tau}{\varepsilon}$, матимемо

$$-\mu^{n(h+g+1)} \tilde{\tau}^{g+2} \frac{du(\tilde{\tau}, \mu)}{d\tilde{\tau}} + \lambda(\tilde{\tau}, \mu) u(\tilde{\tau}, \mu) = A(\tilde{\tau}, \mu) u(\tilde{\tau}, \mu). \quad (12)$$

Враховавши розвинення (10) і (11), прирівняємо в (12) коефіцієнти при однакових степенях μ та $\tilde{\tau}$. Дістанемо систему алгебраїчних рівнянь

$$(A_{00} - \lambda_0 E) u_{sk} = b_{sk}, \quad s = 0, 1, \dots, \quad k = 1, 2, \dots, \quad (13)$$

де

$$b_{sk} = \lambda_{sk} \varphi + \sum_{i=0}^s \sum_{j=1}^{k-1} \lambda_{ij} u_{s-i, k-j} - a_{sk}, \quad s + k \geq 1, \quad (14)$$

$$a_{sk} = \sum_{i=0}^s \sum_{j=1}^{\lfloor \frac{k-1}{n} \rfloor - i} A_{ij} u_{s-i, k-(i+j)n} + \sum_{i=1}^s A_{i0} u_{s-i, k-in} +$$

$$+ A_{s, \frac{k-sn}{n}} \varphi + (s - (g+1)) u_{s-(g+1), k-n(h+g+1)}, \quad k \geq n, \quad s = 0, 1, \dots \quad (15)$$

Символом $[d]$ позначено цілу частину числа d ; $u_{ij} = 0$, якщо $i < 0$ або $j < 0$, $A_{s, \frac{p}{q}} = 0$, якщо p не ділиться на q .

Система (13) має розв'язок тоді і тільки тоді, коли виконується умова ортогональності вектора b_{sk} до вектора ψ :

$$(b_{sk}, \psi) = 0. \quad (16)$$

При виконанні цієї умови u_{sk} , $s = 0, 1, \dots$, $k = 1, 2, \dots$, будемо визначати за формулами

$$u_{sk} = Hb_{sk}, \quad s + k \geq 1. \quad (17)$$

Здійснюючи взаємну підстановку формул (14) і (17) та беручи до уваги, що $a_{sk} = 0$ при $k < n$, $s = 0, 1, \dots$, дістаємо

$$b_{sk} = \sum_{j=1}^k P_j^{s,k}(\lambda) H^{j-1} \varphi - \sum_{i=0}^s \sum_{r=1}^{k-n} \sum_{j=1}^r P_j^{i,r}(\lambda) H^j a_{s-i, k-r} - a_{sk}, \quad s + k \geq 1, \quad (18)$$

де символом $P_j^{s,k}(\lambda)$ позначено суму всіх можливих добутоків j множників λ_{s_i, k_i} з цілими невід'ємними індексами, сума яких $s_1 + s_2 + \dots + s_j = s$, $k_1 + k_2 + \dots + k_j = k$, тобто

$$P_j^{s,k}(\lambda) = \sum_{\substack{s_1+s_2+\dots+s_j=s \\ k_1+k_2+\dots+k_j=k}} \lambda_{s_1 k_1} \lambda_{s_2 k_2} \dots \lambda_{s_j k_j}. \quad (19)$$

Доведемо справедливість формули (18) методом математичної індукції.

При $k = 1$, $s = 0, 1, \dots$ з формули (14) випливає

$$b_{s1} = \lambda_{s1} \varphi = \sum_{j=1}^1 P_j^{s,1}(\lambda) H^{j-1} \varphi,$$

тобто формула (18) є правильною.

Припустимо, що вона є правильною при $k < l$, $s = 0, 1, \dots$. Тоді згідно з (17), (18) і (14)

$$u_{s-i, l-j} = \sum_{j_1=1}^{l-j} P_{j_1}^{s-i, l-j}(\lambda) H^{j_1} \varphi - \sum_{i_1=0}^{s-i} \sum_{r_1=1}^{l-j-n} \sum_{j_1=1}^{r_1} P_{j_1}^{i_1, r_1}(\lambda) H^{j_1+1} a_{s-i-i_1, l-j-r_1} - H a_{s-i, l-j}.$$

Отже,

$$\begin{aligned}
 b_{sl} &= \lambda_{sl}\varphi + \sum_{i=0}^s \sum_{j=1}^{l-1} \lambda_{ij} u_{s-i, l-j} - a_{sl} = \\
 &= \lambda_{sl}\varphi + \sum_{i=0}^s \sum_{j=1}^{l-1} \sum_{j_1=1}^{l-j} \lambda_{ij} P_{j_1}^{s-i, l-j}(\lambda) H^{j_1} \varphi - \\
 &\quad - \sum_{i=0}^s \sum_{j=1}^{l-n-1} \sum_{i_1=0}^{s-i} \sum_{r_1=1}^{l-j-n} \sum_{j_1=1}^{r_1} \lambda_{ij} P_{j_1}^{i_1 r_1}(\lambda) H^{j_1+1} a_{s-i-i_1, l-j-r_1} - \\
 &\quad - \sum_{i=0}^s \sum_{j=1}^{l-n} \lambda_{ij} H a_{s-i, l-j} - a_{sl}.
 \end{aligned}$$

Врахувавши співвідношення

$$\sum_{i=0}^s \sum_{j=1}^{l-j_1} \lambda_{ij} P_{j_1}^{s-i, l-j}(\lambda) = P_{j_1+1}^{s, l}(\lambda), \tag{20}$$

$$\sum_{i=0}^{i_2} \sum_{j=1}^{r_2-j_1} \lambda_{ij} P_{j_1}^{i_2-i, r_2-j}(\lambda) = P_{j_1+1}^{i_2, r_2}(\lambda),$$

останній вираз перетворимо до вигляду

$$b_{sl} = \lambda_{sl}\varphi + \sum_{j_1=2}^l P_{j_1}^{s, l}(\lambda) H^{j_1-1} \varphi - \sum_{i_2=0}^s \sum_{r_2=2}^{l-n} \sum_{j_1=2}^{r_2} P_{j_1}^{i_2, r_2}(\lambda) H^{j_1} a_{s-i_2, l-r_2} - \sum_{i=0}^s \sum_{j=1}^{l-n} P_1^{i, j}(\lambda) H a_{s-i, l-j} - a_{sl}.$$

Змінивши індекси, остаточно дістанемо

$$b_{sl} = \sum_{j=1}^l P_j^{s, l}(\lambda) H^{j-1} \varphi - \sum_{i=0}^s \sum_{r=1}^{l-n} \sum_{j=1}^r P_j^{i, r}(\lambda) H^j a_{s-i, l-r} - a_{sl}.$$

Отже, формула (18) є правильною для $k = l$, $s = 0, 1, \dots$, звідки випливає, що вона справджується для довільних натуральних k і $s = 0, 1, \dots$.

З використанням формули (18) та умови (16) можна визначити будь-які коефіцієнти розвинення (11) для функції $\lambda\left(\frac{\tau}{\varepsilon}, \mu\right)$. Дійсно, якщо $k < n$, $s = 0, 1, \dots$, то згідно з (8) умова (16) виконується; при $k = n$, $s = 0$ ця умова має вигляд

$$\lambda_{01}^n - (A_{01}\varphi, \psi) = 0,$$

звідки можна знайти n різних відмінних від нуля значень коефіцієнта λ_{01} :

$$\lambda_{01}^{(j)} = \sqrt[n]{|(A_{01}\varphi, \psi)|} \exp\left(i \frac{\arg(A_{01}\varphi, \psi) + 2\pi(j-1)}{n}\right), \quad j = \overline{1, n}. \tag{21}$$

Знаючи $\lambda_{01}^{(j)}$, визначимо відповідні вектори $u_{01}^{(j)}$, $j = \overline{1, n}$. Використавши умову (16) при $k > n$, $s = 1, 2, \dots$, визначимо коефіцієнти λ_{0i} та вектори u_{0i} , $i = 1, 2, \dots$.

Дійсно, нехай λ_{0i} та u_{0i} є відомими при $i < k$. Тоді з умови $(b_{0, n+k-1}, \psi) = 0$ знайдемо

$$\lambda_{0k} = -\frac{1}{n\lambda_{01}^{n-1}} \left(\left(\sum_{j=n+1}^{n+k-1} P_j^{0, n+k-1}(\lambda) H^{j-1} \varphi - \sum_{r=1}^{k-1} \sum_{j=1}^r P_j^{0, r}(\lambda) H^j a_{0, n+k-1-r} - a_{0, n+k-1}, \psi \right) + \tilde{P}_n^{0, n+k-1}(\lambda) \right),$$

де $\tilde{P}_n^{0, n+k-1}(\lambda)$ — сума тих доданків $P_n^{0, n+k-1}(\lambda)$, які не містять λ_{0k} .

Якщо всі λ_{ij} та u_{ij} визначені при $j < k$, $i = 0, 1, \dots$ і при $j = k$, $i < s$, то для визначення λ_{sk} використаємо умову $(b_{s, n+k-1}, \psi) = 0$. В результаті дістанемо

$$\lambda_{sk} = -\frac{1}{n\lambda_{01}^{n-1}} \left(\left(\sum_{j=n+1}^{n+k-1} P_j^{s, n+k-1}(\lambda) H^{j-1} \varphi - \sum_{i=0}^s \sum_{r=1}^{k-1} \sum_{j=1}^r P_j^{i, r}(\lambda) H^j a_{s-i, n+k-1-r} - a_{s, n+k-1}, \psi \right) + \tilde{P}_n^{s, n+k-1}(\lambda) \right), \quad (22)$$

$\tilde{P}_n^{s, n+k-1}(\lambda)$ — та частина $P_n^{s, n+k-1}(\lambda)$, які не містять λ_{sk} .

Отримані рекурентні формули (17), (21), (22) дозволяють послідовно визначити будь-які коефіцієнти розвинень (10), (11).

Теорему доведено.

Розглянемо тепер випадок, коли n -кратному власному значенню λ_0 відповідає r елементарних дільників кратності p ($rp = n$). У цьому випадку матриця A_{00} має r жорданових ланцюжків векторів $\varphi_j^{(i)}$, $i = \overline{1, r}$, $j = \overline{1, p}$, завдовжки p , що відповідають її власному значенню λ_0 , які задовольняють співвідношення

$$(A_{00} - \lambda_0 E) \varphi_1^{(i)} = 0,$$

$$(A_{00} - \lambda_0 E) \varphi_j^{(i)} = \varphi_{j-1}^{(i)}, \quad i = \overline{1, r}, \quad j = \overline{2, p},$$

а рівняння $(A_{00} - \lambda_0 E)y = \varphi_p^{(i)}$ є нерозв'язними.

Вектори $\varphi_j^{(i)}$, $i = \overline{1, r}$, $j = \overline{1, p}$, з цих співвідношень визначаються за формулами

$$\begin{aligned} \varphi_1^{(i)} &= \varphi^{(i)}, \\ \varphi_j^{(i)} &= H^{j-1} \varphi^{(i)}, \quad i = \overline{1, r}, \quad j = \overline{2, p}, \end{aligned} \quad (23)$$

де $\varphi^{(i)}$, $i = \overline{1, r}$, — деякі фіксовані власні вектори.

Позначимо через $\psi^{(i)}$, $i = \overline{1, r}$, базисні вектори нуль-простору матриці $(A_{00} - \lambda_0 E)^*$. Ці вектори, як і власні вектори $\varphi^{(i)}$, $i = \overline{1, r}$, визначаються неоднозначно. Проте при будь-якому їх виборі [4, с. 107]

$$\det \left\| \varphi_p^{(i)}, \psi^{(j)} \right\|_{i,j=\overline{1,r}} \neq 0.$$

Ця умова дає змогу визначити вектори $\psi^{(i)}$, $i = \overline{1, r}$, так, щоб виконувалось співвідношення

$$\left(\varphi_p^{(i)}, \psi^{(j)} \right) = \delta_{ij}, \quad i, j = \overline{1, r}.$$

З урахуванням (23) ці співвідношення можна записати у вигляді

$$\left(H^{p-1} \varphi^{(i)}, \psi^{(j)} \right) = \delta_{ij}, \quad i, j = \overline{1, r}. \quad (24)$$

Позначимо через U_0 лінійну оболонку векторів $\varphi^{(i)}$, $i = \overline{1, r}$. Розглянемо оператор проєктування Q , що відображає n -вимірний простір U на підпростір U_0 так, що

$$Qu = \sum_{i=1}^r \left(u, \psi^{(i)} \right) \varphi^{(i)} \quad \forall u \in U.$$

Виходячи з (24), можна встановити такі властивості оператора Q [4, с. 109]. Якщо $u \in U_0$, то

$$QH^{i-1}u = 0 \quad \text{при} \quad i < p, \quad QH^{p-1}u = u. \quad (25)$$

Теорема 2. Нехай виконуються умови:

1) матриця A_{00} має кратне власне значення λ_0 , якому відповідає r елементарних дільників кратності p ;

2) $\left| \frac{1}{x\varepsilon} \right| < 1$;

3) всі власні значення $(r \times r)$ -матриці $R = \left\| (A_{01} \varphi^{(j)}, \psi^{(j)}) \right\|_{i,j=\overline{1,r}}$ є простими і відмінними від нуля.

Тоді система рівнянь (4) має $rp = n$ формальних розв'язків вигляду

$$z(x, \varepsilon) = v \left(\frac{\tau}{\varepsilon}, \mu \right) \exp \left(-\varepsilon^{-h} \int_0^{\tau} \tau^{-(g+2)} \lambda \left(\frac{\tau}{\varepsilon}, \mu \right) d\tau \right), \quad (26)$$

де $v \left(\frac{\tau}{\varepsilon}, \mu \right)$ — n -вимірний вектор, $\lambda \left(\frac{\tau}{\varepsilon}, \mu \right)$ — скалярна функція, які допускають формальні розвинення

$$v \left(\frac{\tau}{\varepsilon}, \mu \right) = \sum_{s=0}^{\infty} \sum_{k=0}^{\infty} \left(\frac{\tau}{\varepsilon} \right)^s \mu^k v_{sk}, \quad (27)$$

$$\lambda\left(\frac{\tau}{\varepsilon}, \mu\right) = \lambda_0 + \sum_{s=0}^{\infty} \sum_{k=1}^{\infty} \left(\frac{\tau}{\varepsilon}\right)^s \mu^k \lambda_{sk}, \quad (28)$$

в яких $\tau = \frac{1}{x}$, $\mu = \sqrt[p]{\varepsilon}$.

Доведення. Підставивши вектор (26) у систему (4) і поклавши $\tilde{\tau} = \frac{\tau}{\varepsilon}$, матимемо систему вигляду (12). Врахувавши розвинення (27), (28), прирівняємо коефіцієнти при однакових степенях μ та $\tilde{\tau}$. Дістанемо систему алгебраїчних рівнянь

$$(A_{00} - \lambda_0 E)v_{s0} = 0, \quad s = 0, 1, \dots, \quad (29)$$

$$(A_{00} - \lambda_0 E)v_{sk} = b_{sk}, \quad s = 0, 1, \dots, \quad k = 1, 2, \dots, \quad (30)$$

$$b_{sk} = \lambda_{sk} v_{00} + \sum_{i=0}^{s-1} \lambda_{ik} v_{s-i,0} + \sum_{i=0}^s \sum_{j=1}^{k-1} \lambda_{ij} v_{s-i,k-j} - a_{sk}, \quad (31)$$

$$a_{sk} = \sum_{i=1}^s A_{i0} v_{s-i,k-ip} + \sum_{i=0}^s \sum_{j=1}^{\left[\frac{k}{p}\right]-i} A_{ij} v_{s-i,k-(i+j)p} + (s - (g+1))v_{s-(g+1),k-p(h+g+1)}. \quad (32)$$

Покажемо, що з системи (29), (30) можна визначити коефіцієнти розвинень (27), (28).

З системи (29) маємо

$$v_{s0} = u_{s0}, \quad s = 0, 1, \dots, \quad (33)$$

де u_{s0} — вектори з підпростору U_0 , які визначимо далі.

Рівняння (30) розв'язні відносно v_{sk} тоді і тільки тоді, коли [4, с. 109]

$$Qb_{sk} = 0, \quad s = 0, 1, \dots, \quad k = 1, 2, \dots \quad (34)$$

Якщо ця умова виконується, то вектори v_{sk} , $s = 0, 1, \dots$, $k = 1, 2, \dots$, визначатимемо з рівняння (30) за формулою

$$v_{sk} = Hb_{sk} + u_{sk}, \quad s = 0, 1, \dots, \quad k = 1, 2, \dots, \quad (35)$$

де u_{sk} — вектори з підпростору U_0 , які залишаються невідомими.

Для визначення λ_{sk} та векторів u_{sk} використаємо умову (34). З цією метою виразимо вектори b_{sk} через λ_{ij} та u_{ij} . Послідовно підставивши (33), (35) у (31), дістанемо

$$\begin{aligned} b_{sk} = & \sum_{j=1}^k P_j^{s,k}(\lambda) H^{j-1} u_{00} + \sum_{i=0}^{s-1} \sum_{j=1}^k P_j^{i,k}(\lambda) H^{j-1} u_{s-i,0} + \\ & + \sum_{i=0}^s \sum_{r=1}^{k-1} \sum_{j=1}^r P_j^{i,r}(\lambda) H^{j-1} u_{s-i,k-r} - \sum_{i=0}^s \sum_{r=1}^{k-p} \sum_{j=1}^r P_j^{i,r}(\lambda) H^j a_{s-i,k-r} - a_{sk}, \end{aligned} \quad (36)$$

де $P_j^{s,k}(\lambda)$ — вирази вигляду (19).

Доведемо справедливiсть формули (36) методом математичної iндукцiї. Припустимо, що вона є правильною при $k < l$. Знаючи, що

$$\begin{aligned}
v_{s-i,k-j} &= \sum_{j_1=1}^{k-j} P_{j_1}^{s-i,k-j}(\lambda) H^{j_1} u_{00} + \sum_{i_1=0}^{s-i-1} \sum_{j_1=1}^{k-j} P_{j_1}^{i_1,k-j}(\lambda) H^{j_1} u_{s-i-i_1,0} + \\
&+ \sum_{i_1=0}^{s-i} \sum_{r=1}^{k-j-1} \sum_{j_1=1}^r P_{j_1}^{i_1,r}(\lambda) H^{j_1} u_{s-i-i_1,k-j-r} - \\
&- \sum_{i_1=0}^{s-i} \sum_{r=1}^{k-j-p} \sum_{j_1=1}^r P_{j_1}^{i_1,r}(\lambda) H^{j_1+1} a_{s-i-i_1,k-j-r} - \\
&- H a_{s-i,k-j} + u_{s-i,k-j}, \quad i = \overline{0, s}, \quad j = \overline{1, k-1}, \tag{37}
\end{aligned}$$

пiдставимо вирази (33), (37) у (31). Пiсля цього отримаємо

$$\begin{aligned}
b_{sl} &= \lambda_{sl} u_{00} + \sum_{i=0}^{s-1} \lambda_{il} u_{s-i,0} + \sum_{i=0}^s \sum_{j=1}^{l-1} \sum_{j_1=1}^{l-j} \lambda_{ij} P_{j_1}^{s,l-j}(\lambda) H^{j_1} u_{00} + \\
&+ \sum_{i=0}^s \sum_{j=1}^{l-1} \sum_{i_1=0}^{s-i-1} \sum_{j_1=1}^{l-j} \lambda_{ij} P_{j_1}^{i_1,l-j}(\lambda) H^{j_1} u_{s-i-i_1,0} + \\
&+ \sum_{i=0}^s \sum_{j=1}^{l-1} \sum_{i_1=0}^{s-i} \sum_{r=1}^{l-j-1} \sum_{j_1=1}^r \lambda_{ij} P_{j_1}^{i_1,r}(\lambda) H^{j_1} u_{s-i-i_1,l-j-r} - \\
&- \sum_{i=0}^s \sum_{j=1}^{l-p} \sum_{i_1=0}^{s-i} \sum_{r=1}^{l-j-p} \sum_{j_1=1}^r \lambda_{ij} P_{j_1}^{i_1,r}(\lambda) H^{j_1+1} a_{s-i-i_1,l-j-r} - \\
&- \sum_{i=0}^s \sum_{j=1}^{l-1} \lambda_{ij} H a_{s-i,l-j} + \sum_{i=0}^s \sum_{j=1}^{l-1} \lambda_{ij} u_{s-i,l-j} - a_{sl}.
\end{aligned}$$

Змiнивши порядок пiдсумовування у третьому доданку та замiнивши i_1 та r на $i + i_1 = i_2$ та $j + r = r_1$ у четвертому, п'ятому та шостому доданках, зведемо цей вираз до вигляду

$$\begin{aligned}
b_{sl} &= \lambda_{sl} u_{00} + \sum_{i=0}^{s-1} \lambda_{il} u_{s-i,0} + \sum_{i=1}^s \sum_{j_1=1}^{l-1} \sum_{j=1}^{l-j_1} \lambda_{ij} P_{j_1}^{s-i,l-j}(\lambda) H^{j_1} u_{00} + \\
&+ \sum_{i_2=0}^{s-1} \sum_{j_1=1}^{l-1} \sum_{i=1}^{i_2} \sum_{j=1}^{l-j_1} \lambda_{ij} P_{j_1}^{i_2-i,l-j}(\lambda) H^{j_1} u_{s-i_2,0} + \\
&+ \sum_{i_2=0}^s \sum_{r_1=2}^{l-1} \sum_{i=0}^{i_2} \sum_{j_1=1}^{r_1-1} \sum_{j=1}^{r_1-j_1} \lambda_{ij} P_{j_1}^{i_2-i,r_1-j}(\lambda) H^{j_1} u_{s-i_2,l-r_1} -
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 & - \sum_{i_2=0}^s \sum_{r_1=2}^{l-p} \sum_{i=0}^{i_2} \sum_{j_1=1}^{r_1-1} \sum_{j=1}^{r_1-j_1} \lambda_{ij} P_{j_1}^{i_2-i, r_1-j}(\lambda) H^{j_1+1} a_{s-i_2, l-r_1} - \\
 & - \sum_{i=0}^s \sum_{j=1}^{l-1} \lambda_{ij} H a_{s-i, l-j} + \sum_{i=0}^s \sum_{j=1}^{l-1} \lambda_{ij} u_{s-i, l-j} - a_{sl}.
 \end{aligned}$$

Врахувавши співвідношення (20) та перепозначивши індекси, будемо мати

$$\begin{aligned}
 b_{sl} &= \lambda_{sl} u_{00} + \sum_{j=2}^l P_j^{s,l}(\lambda) H^{j-1} u_{00} + \sum_{i=0}^{s-1} P_1^{i,l}(\lambda) u_{s-i,0} + \sum_{i=0}^{s-1} \sum_{j=2}^l P_j^{i,l}(\lambda) H^{j-1} u_{s-i,0} + \\
 & + \sum_{i=0}^s \sum_{r=2}^{l-1} \sum_{j=2}^r P_j^{i,r}(\lambda) H^{j-1} u_{s-i, l-r} + \sum_{i=0}^s \sum_{r=1}^{l-1} P_1^{i,r}(\lambda) u_{s-i, l-r} - \\
 & - \sum_{i=0}^s \sum_{r=2}^{l-p} \sum_{j=2}^r P_j^{i,r}(\lambda) H^j a_{s-i, l-r} - \sum_{i=0}^s \sum_{r=1}^{l-p} P_1^{i,r}(\lambda) H a_{s-i, l-r} - a_{sl} = \\
 & = \sum_{j=1}^l P_j^{s,l}(\lambda) H^{j-1} u_{00} + \sum_{i=0}^{s-1} \sum_{j=1}^l P_j^{i,l}(\lambda) H^{j-1} u_{s-i,0} + \sum_{i=0}^s \sum_{r=1}^{l-1} \sum_{j=1}^r P_j^{i,r}(\lambda) H^{j-1} u_{s-i, l-r} - \\
 & - \sum_{i=0}^s \sum_{r=1}^{l-p} \sum_{j=1}^r P_j^{i,r}(\lambda) H^j a_{s-i, l-r} - a_s,
 \end{aligned}$$

що й слід було довести.

Враховуючи властивості (25) оператора Q і беручи до уваги (36), приходимо до висновку, що при $k < p$ умова (34) розв'язності рівнянь (29), (30) виконується. При $s = 0$, $k = p$ ця умова запишеться у вигляді

$$\lambda_{01}^p u_{00} - Q A_{01} u_{00} = 0. \quad (38)$$

Оператор $Q A_{01}$ відображає n -вимірний унітарний простір U на r -вимірний підпростір U_0 . Його звуження на підпростір U_0 позначимо через \mathcal{R} . Матриця цього оператора у підпросторі U_0 має вигляд

$$R = \left\| (A_{01} \varphi^{(j)}, \psi^{(i)}) \right\|_{i,j=1, \overline{r}}. \quad (39)$$

Отже, у підпросторі U_0 рівняння (38) набере вигляду

$$(R - \lambda_{01}^p E) u_{00} = 0, \quad (40)$$

де E — одинична $(r \times r)$ -матриця.

Зазначимо, що вектор u_{00} з підпростору U_0 зображується у базисі $\varphi^{(i)}$, $i = \overline{1, r}$, цього підпростору у вигляді r -вимірного вектора

$$u_{00} = \text{col} \left(c_1^{(00)}, c_2^{(00)}, \dots, c_r^{(00)} \right), \quad (41)$$

де $c_i^{(00)}$, $i = \overline{1, r}$, — коефіцієнти його розкладу за базисними векторами. В n -вимірному просторі U вектор (41) можна подати у вигляді

$$u_{00} = \sum_{i=1}^r c_i^{(00)} \varphi^{(i)}.$$

За умовою 3 теореми оператор \mathcal{R} має r простих відмінних від нуля власних значень η_j , $j = \overline{1, r}$, тому з (40) можна знайти $rp = n$ різних відмінних від нуля значень λ_{01} :

$$\lambda_{01} = \sqrt[p]{|\eta_j|} \exp \left(i \frac{\arg \eta_j + 2(k-1)\pi}{p} \right), \quad k = \overline{1, p}, \quad j = \overline{1, r}, \quad (42)$$

і r різних векторів u_{00} , тобто

$$u_{00} = \varphi_j^*, \quad j = \overline{1, r}, \quad (43)$$

де φ_j^* — власні вектори матриці R , що відповідають власним значенням η_j , $j = \overline{1, r}$. Знаючи вектор u_{00} , можна визначити v_{00} за формулою (33).

Виведемо рекурентні формули для визначення решти коефіцієнтів розвинень (27), (28). Для цього зафіксуємо одне із значень λ_{01} та один із векторів u_{00} , визначених за формулами (42), (43). Власне значення матриці (39) та власний вектор, який йому відповідає, позначимо через η та φ^* відповідно.

Нехай $\lambda_{i,j+1}$ та вектори u_{ij} , $i = \overline{0, s}$, $j = \overline{0, k-1}$, вже відомі, тоді для визначення $\lambda_{s,k+1}$ та u_{sk} використаємо умову

$$Qb_{s,k+p} = 0,$$

де

$$\begin{aligned} b_{s,k+p} &= \sum_{j=1}^{k+p} P_j^{s,k+p}(\lambda) H^{j-1} \varphi^* + \sum_{i=0}^{s-1} \sum_{j=1}^{k+p} P_j^{i,k+p}(\lambda) H^{j-1} u_{s-i,0} + \\ &+ \sum_{i=0}^s \sum_{r=1}^{k+p-1} \sum_{j=1}^r P_j^{i,r}(\lambda) H^{j-1} u_{s-i,k+p-r} - \tilde{a}_{s,k+p} - A_{01} u_{sk}, \\ \tilde{a}_{s,k+p} &= \sum_{i=0}^s \sum_{r=1}^k \sum_{j=1}^r P_j^{i,r}(\lambda) H^j a_{s-i,k+p-r} + a_{sk} - A_{01} u_{sk}. \end{aligned}$$

Враховуючи властивості (25) оператора Q і переходячи у підпростір U_0 , отримуємо систему рівнянь

$$(R - \eta E)u_{sk} = \tilde{b}_{sk}, \quad s \geq 0, \quad k \geq 0, \quad s + k \neq 0, \quad (44)$$

де

$$\begin{aligned} \tilde{b}_{sk} = & \sum_{j=p+1}^{k+p} P_j^{s,k+p}(\lambda)QH^{j-1}\varphi^* + P_p^{s,k+p}(\lambda)\varphi^* + \\ & + \sum_{i=0}^{s-1} \sum_{j=p+1}^{k+p} P_j^{i,k+p}(\lambda)QH^{j-1}u_{s-i,0} + \\ & + \sum_{i=0}^{s-1} P_p^{i,k+p}(\lambda)u_{s-i,0} + \sum_{i=0}^s \sum_{r=p+1}^{k+p-1} \sum_{j=p+1}^r P_j^{i,r}(\lambda)QH^{j-1}u_{s-i,k+p-r} + \\ & + \sum_{i=0}^s \sum_{r=p+1}^{k+p-1} P_p^{i,r}(\lambda)u_{s-i,k+p-r} + \sum_{i=1}^s P_p^{i,p}(\lambda)u_{s-i,k} - Q\tilde{a}_{s,k+p}. \end{aligned} \quad (45)$$

Умова розв'язності системи (44) має вигляд

$$(\tilde{b}_{sk}, \psi^*) = 0, \quad (46)$$

де ψ^* — елемент нуль-простору матриці $(R - \eta E)^*$, спряженої до $R - \eta E$, який визначимо так, щоб

$$(\varphi^*, \psi^*) = 1. \quad (47)$$

З умови (46), враховуючи (45), (47), знаходимо

$$\lambda_{s,k+1} = -\frac{(d_{sk}, \psi^*) + \tilde{F}_p^{s,k+p}(\lambda)}{p\lambda_{01}^{p-1}}, \quad s \geq 0, \quad k \geq 0, \quad s + k \neq 0, \quad (48)$$

де d_{sk} — вже відомий вектор із підпростору U_0 , який має вигляд

$$\begin{aligned} d_{sk} = & \sum_{j=p+1}^{k+p} P_j^{s,k+p}(\lambda)QH^{j-1}\varphi^* + \sum_{i=0}^{s-1} \sum_{j=p+1}^{k+p} P_j^{i,k+p}(\lambda)QH^{j-1}u_{s-i,0} + \sum_{i=0}^{s-1} P_p^{i,k+p}(\lambda)u_{s-i,0} + \\ & + \sum_{i=0}^s \sum_{r=p+1}^{k+p-1} \sum_{j=p+1}^r P_j^{i,r}(\lambda)QH^{j-1}u_{s-i,k+p-r} + \\ & + \sum_{i=0}^s \sum_{r=p+1}^{k+p-1} P_p^{i,r}(\lambda)u_{s-i,k+p-r} + \sum_{i=1}^s P_p^{i,r}(\lambda)u_{s-i,k} - Q\tilde{a}_{s,k+p}. \end{aligned}$$

Вектори u_{sk} визначимо за формулою

$$u_{sk} = \tilde{H} \tilde{b}_{sk}, \quad s \geq 0, \quad k \geq 0, \quad s + k \neq 0, \quad (49)$$

де \tilde{H} — напівообернена матриця до $R - \eta E$. Знаючи $\lambda_{s,k+1}$ та u_{sk} , $s \geq 0$, $k \geq 0$, $s + k \neq 0$, за формулами (33), (35) знаходимо v_{sk} .

Виведені рекурентні формули (33), (35), (42), (43), (48) і (49) дають можливість визначити будь-які коефіцієнти розвинень (27), (28).

Теорему доведено.

Неважко переконатися, що формальні розв'язки системи (4), побудовані згідно з теоремами 1, 2, лінійно незалежні при досить малих ε і $\frac{1}{x\varepsilon}$; отже, дозволяють побудувати загальний формальний розв'язок цієї системи.

3. Побудуємо частинний розв'язок неоднорідної системи (1) за виконання умов, сформульованих у п. 2.

При цьому необхідно розрізнити два випадки:

1) „резонансу”, коли значення θ збігається з коренем характеристичного рівняння $\det(A_{00} - \lambda E) = 0$;

2) „нерезонансу”, коли θ не дорівнює жодному з коренів характеристичного рівняння.

У другому випадку матриця $A_{00} - \theta E$ є неособливою і побудова частинного розв'язку системи (1) не залежить від кратності елементарних дільників матриці A_{00} . Цей випадок досліджено в [2].

Проведемо дослідження у випадку „резонансу”, коли $\theta = \lambda_0$, де λ_0 — кратне власне значення, якому відповідає елементарний дільник такої самої кратності. Справджується наступна теорема.

Теорема 3. *Нехай виконуються умови 1–3 теореми 1. Тоді система (1) має формальний розв'язок вигляду*

$$z(x, \varepsilon) = p\left(\frac{\tau}{\varepsilon}, \varepsilon\right) \exp\left(\varepsilon^{-h} \frac{\lambda_0 x^{g+1}}{g+1}\right), \quad (50)$$

де $p\left(\frac{\tau}{\varepsilon}, \varepsilon\right)$ — n -вимірний вектор, який в областях S та π_ε допускає формальне розвинення

$$p\left(\frac{\tau}{\varepsilon}, \varepsilon\right) = \tau^g \sum_{s=0}^{\infty} \sum_{k=-1}^{\infty} \left(\frac{\tau}{\varepsilon}\right)^s \varepsilon^k z_{sk}, \quad (51)$$

в якому $\tau = \frac{1}{x}$.

Доведення. Вкажемо алгоритм визначення коефіцієнтів розвинення (51). Для цього підставимо вектор (50) у систему (1). Врахувавши розвинення (2), (3), (51), прирівняємо коефіцієнти при однакових степенях ε та $\frac{\tau}{\varepsilon}$. Отримаємо систему рівнянь

$$(A_{00} - \lambda_0 E)z_{s,-1} = 0, \quad s = 0, 1, \dots, \quad (52)$$

$$(A_{00} - \lambda_0 E)z_{s,k} = b_{sk}, \quad s, k = 0, 1, 2, \dots, \quad (53)$$

де

$$b_{sk} = \bar{b}_{sk} - (g + s - (g + 1))z_{s-(g+1),k-(h+g+1)}, \quad (54)$$

$$\bar{b}_{sk} = - \sum_{i=1}^s \sum_{j=0}^{k+1-i} A_{ij} z_{s-i,k-i-j} - \sum_{j=1}^{k+1} A_{0j} z_{s,k-j} - f_{s,k-s}.$$

З рівнянь (52) маємо

$$z_{s,-1} = c_{s,-1}\varphi, \quad s = 0, 1, \dots, \quad (55)$$

де φ — власний вектор, що відповідає власному значенню λ_0 , $c_{s,-1}$ — числа, які визначимо далі.

Система (53) буде розв'язною, якщо виконуватиметься умова (16) для векторів (54). За її виконання вектори z_{sk} будемо визначати за формулами

$$z_{sk} = Hb_{sk} + c_{sk}\varphi, \quad s, k = 0, 1, 2, \dots. \quad (56)$$

Для визначення чисел c_{sk} , $s = 0, 1, \dots$, $k = -1, 0, 1, \dots$, зафіксуємо індекс s і застосуємо умову (16) до рівнянь (53) на $(k + 1)$ -му кроці.

З умови $(b_{00}, \psi) = 0$ дістанемо

$$c_{0,-1} = - \frac{(f_{00}, \psi)}{(A_{01}\varphi, \psi)}. \quad (57)$$

Якщо індекси s і k задовольняють умову

$$\begin{aligned} 0 \leq s < g + 1, \quad k \geq -1; \\ s \geq 0, \quad -1 \leq k < h + g - 1, \end{aligned} \quad (58)$$

то вектори $b_{s,k+1}$ можна подати у вигляді

$$b_{s,k+1} = -c_{sk}A_{01}\varphi - d_{s,k+1}, \quad (59)$$

де

$$d_{s,k+1} = \sum_{i=1}^s \sum_{j=0}^{k+2-i} A_{ij} z_{s-i,k+1-i-j} + \sum_{j=2}^{k+1} A_{0j} z_{s,k+1-j} + f_{s,k+1-s} + A_{01}Hb_{sk}. \quad (60)$$

Застосовуючи (16) до (59), отримуємо

$$c_{sk} = - \frac{(d_{s,k+1}, \psi)}{(A_{01}\varphi, \psi)}. \quad (61)$$

При $s \geq g + 1$, $k \geq h + g - 1$ у виразах (54) з'явиться доданок $(g + s - (g + 1)) \times z_{s-(g+1), k+1-(h+g+1)}$, що вплине на визначення коефіцієнтів c_{sk} . Нехай тепер індекси s і k такі, що

$$\begin{aligned} s &\geq m(g + 1), \\ m(h + g + 1) - 2 &\leq k < (m + 1)(h + g + 1) - 2; \\ m(g + 1) &\leq s < (m + 1)(g + 1), \\ k &\geq m(h + g + 1) - 2; \end{aligned} \tag{62}$$

де $m = \min \left\{ \left[\frac{s}{g + 1} \right], \left[\frac{k + 2}{h + g + 1} \right] \right\}$, $m \geq 1$.

З умови (16), застосованої до вектора

$$b_{s,k+1} = -c_{sk} A_{01} \varphi - \bar{d}_{s,k+1} - \sum_{i=1}^n (-1)^{i+1} \prod_{j=1}^i (g + s - j(g + 1)) c_{s-i(g+1), k+1-i(h+g+1)} H^{i-1} \varphi,$$

де

$$\bar{d}_{s,k+1} = d_{s,k+1} + \sum_{i=1}^m (-1)^{i+1} \prod_{j=1}^i (g + s - j(g + 1)) H^i \bar{b}_{s-i(g+1), k+1-i(h+g+1)} + \tilde{d}_{s,k+1}, \tag{63}$$

$$\tilde{d}_{s,k+1} = \sum_{i=n+1}^m (-1)^{i+1} \prod_{j=1}^i (g + s - j(g + 1)) c_{s-i(g+1), k+1-i(h+g+1)} H^{i-1} \varphi,$$

матимемо

$$c_{sk} = -\frac{1}{(A_{01} \varphi, \psi)} \left((\bar{d}_{s,k+1}, \psi) + (-1)^{n+1} \prod_{j=1}^n (g + s - j(g + 1)) c_{s-n(g+1), k+1-n(h+g+1)} \right). \tag{64}$$

У формулі (64) покладемо $c_{ij} = 0$, якщо $i < 0$, $j < -1$, і $b_{s,-1} = 0$, $s = 0, 1, \dots$

Умова (58) впливає з (62) при $m = 0$. Отже, коефіцієнти c_{sk} можна знайти за формулою (64), якщо індекси s і k задовольняють умову (62) при $m \geq 0$. Рекурентні формули (55), (56), (64) дозволяють визначити всі коефіцієнти розвинення (51).

Теорему доведено.

За теоремою 3 побудовано розв'язок для випадку n -кратного власного значення λ_0 матриці A_{00} , якому відповідає елементарний дільник такої самої кратності. Якщо ж цьому власному значенню відповідає r елементарних дільників кратності p , то частинний розв'язок системи (1) можна побудувати, використавши теоретичні відомості та позначення, введені в п. 2.

Теорема 4. Нехай виконуються умови 1, 2 теореми 2 і матриця

$$R = \left\| (A_{01}\varphi^{(j)}, \psi^{(i)}) \right\|_{i,j=\overline{1,r}}$$

є невідірженою. Тоді частинний формальний розв'язок системи (1) можна побудувати у вигляді (50), де вектор $p \left(\frac{\tau}{\varepsilon}, \varepsilon \right)$ допускає розвинення (51).

Доведення. Визначення коефіцієнтів z_{sk} розвинення (51) будемо проводити, використовуючи звуження \mathcal{R} оператора QA_{01} на підпростір U_0 .

Підставивши вектор (50) у систему (1) та врахувавши розвинення (2), (3), (51), як і при доведенні теореми 3, отримаємо систему алгебраїчних рівнянь (52)–(54). Розв'язок системи (52) можна подати у вигляді

$$z_{s,-1} = u_{s,-1}, \quad s = 0, 1, \dots, \quad (65)$$

де $u_{s,-1}$ – вектори з підпростору U_0 , які визначимо далі. Якщо умова (34) розв'язності системи (53) виконується, то вектори z_{sk} шукатимемо у вигляді

$$z_{sk} = Hb_{sk} + u_{sk}, \quad k, s = 0, 1, \dots, \quad u_{sk} \in U_0. \quad (66)$$

Вектори u_{sk} визначимо, застосувавши умову (34) до векторів $b_{s,k+1}$.

Якщо індекси s і k задовольняють умову (62) при $m \geq 0$, то вектори u_{sk} визначаються з рівнянь

$$Ru_{sk} = - \left(Q\bar{d}_{s,k+1} + (-1)^{p+1} \prod_{j=1}^p (g+s-j(g+1)) u_{s-p(g+1),k+1-p(h+g+1)} \right),$$

де R – матриця вигляду (39), яка за умовою теореми є невідірженою. Вектори $\bar{d}_{s,k+1}$ мають вигляд (63), якщо

$$\tilde{d}_{s,k+1} = \sum_{i=p+1}^m (-1)^{i+1} \prod_{j=1}^i (g+s-j(g+1)) H^{i-1} u_{s-i(g+1),k+1-i(h+g+1)}.$$

Отже

$$u_{sk} = -R^{-1} \left(Q\bar{d}_{s,k+1} + (-1)^{p+1} \prod_{j=1}^p (g+s-j(g+1)) u_{s-p(g+1),k+1-p(h+g+1)} \right), \quad (67)$$

де $u_{ij} = 0$, якщо $i < 0$, $j < -1$. Таким чином, формули (65)–(67) задають алгоритм визначення коефіцієнтів розвинення (51).

Теорему доведено.

Використавши методи робіт [4, 5], можна довести, що формальні розв'язки систем (1), (4) є асимптотичними розвиненнями деяких точних розв'язків цих систем, якщо $\varepsilon \rightarrow 0$, $x \rightarrow \alpha$, $\left| \frac{1}{x\varepsilon} \right| < 1$.

1. Сотниченко Н. А., Феценко С. Ф. Асимптотическое интегрирование дифференциальных уравнений. — Киев, 1980. — 48 с. — (Препринт/ АН УССР. Ин-т математики; 80.3).
2. Давидюк Г. П. Асимптотическое интегрирование сингулярно возмущенных систем дифференциальных уравнений с иррегулярной особой точкой: Дис. ... канд. физ.-мат. наук. — Киев, 1983. — 132 с.
3. Гантмахер Ф. Р. Теория матриц. — М.: Наука, 1988. — 552 с.
4. Самойленко А. М., Шкіль М. І., Яковець В. П. Лінійні системи диференціальних рівнянь з виродженнями. — Київ: Вища шк., 2000. — 294 с.
5. Шкіль Н. И., Старун И. И., Яковець В. П. Асимптотическое интегрирование линейных систем дифференциальных уравнений с вырождениями. — Киев: Вища шк., 1991. — 207 с.

Одержано 11.10.06